

ВРЕМЕТО В ХАЙДУШКИЯ ФОЛКЛОР

Етносът има свой изграден хронотопен модел, в който са точно регламентирани циклите му на живот в рамките на годишния период, регламентирани са принципите на усвояване на пространството и взаимоотношенията му с другото, несвое, чуждото пространство.¹³ Необходимо е да се отбележи, че организацията на пространството в общоетнически, регионален и локален план на синхронно равнище съдържа много информация за осмислянето и организацията на пространството в различни времеви нива. А това се съотнася с много съществения елемент на фолклорната история-нейната многопластовост.

Хайдушкият фолклор „ползва“ този модел и го осмисля по специфичен начин. Може да се каже, че в отделния текст историческото време е застинало, статично,¹⁴ но в хайдушкия фолклор, като развиваща се система, то непрекъснато и спираловидно се възпроизвежда, формирайки основните образи с все повече очертаваща се поляризация между тях.¹⁵ И в този смисъл характерната за фолклора цикличност на времето¹⁶ е определящ белег и за него, реализиращ се най-вече във вероятния годишен хайдушки цикъл.¹⁷ Това е времето на живот на хайдутите, включено в цикличното време на сезоните,¹⁸ тогава когато са членове на хайдушка дружина /мъжки съюз/, осмисляна в хайдушкия фолклор като символично воинство. Бяха изтъкнати някои от основанията за това и едно от тях е именно хайдушкото време-хайдушкия годишен цикъл, фиксиран точно в каленарното време-лятото. Началото му е напролет, а краят наесен. Беше посочено, че в много текстове началото /излизането на хайдутите, събирането на хайдушката дружина/ е в различна степен конкретизирано в годишното календарно време и е изразено чрез различни образни вари-